כא: במה מדליקין פרק שני שבת

עין משפט נר מצוה

יב א מיי׳ פ״ד מהלכות חנוכה הלכה י סמג לאוין ס יעבץ ה טוש״ע או״ח סימן תרעב סעיף ג:
יג ב מיי׳ שם הלכה ה טוש״ע שם סעיף כ:
יד ג מיי׳ שם הלכה ו טוש״ע שם סעיף ג:
טו ד מיי׳ שם הלכה ה סמג שם טוש״ע או״ח סימן תרעב סעיף ג:
טז ה מיי׳ שם טור ש״ע שם סעיף כ:
יז ו ז מיי׳ שם הלכה ז סמג שם טוש״ע או״ח סימן תרעא סעיף כ:
יח ח ט מיי׳ שם הלכה ז ח שם טור ש״ע שם סעיף ה:
יט י מיי׳ פ״ג מהלכות חנוכה הלכה ז כ סמג שם טור ש״ע או״ח סימן תרע סעיף ג:
כ כ ל מיי׳ פ״ד מהל׳ נזקי ממון הלכה יג טוש״ע חו״מ סימן תיח סעיף יב:
כא מ טוש״ע או״ח סי׳ תרעא סעיף ו:

מוסף רש״י

נע״. אמעגיל״ח. היולאה מן אצחל כשהפעים מכה אלוי ב״ב כו.). **את הבירה.** בית גדול (ב״ק נב.). **בנר חנוכה פטור.** אמלוה להמתה ברה״ל לפרסומי ניסא (שם).

תוס׳ ישנים

א) וכתב ליכא למימר דלא הי אמר אין מדליקין פחם ר״ל דסייע בשבת ומשום דמותר להשתמש לאורה אבל מחול מדליקין דבתתה אין קוק לה ל״ל ל״ל ל״ל דמיר אין מדליקין בחנוכה אלא בהדיא ל״ל ל״ל מיתר להשתמש לאורה:

מסורת הש״ס

ג) [מס׳ סופרים פ״ה הלכה ד ועי׳ תוספות ובחוס׳ ע. ד״ה מנין ותוספות ממנות כ: ד״ה נפסל], ב) [בכרכות מח. יומא יב: פנ. מגילה ט: סת: הוריות יב: מנחי לט. לט.], ג) [מס׳ סופרים פ״ב הלכה ה], ד) כ״ק סב: כ״ב ט:, ה) כ״ק כב. סב., ו) כ״ק סב: ע״ב, ז) [ל״ל תמיה דרבא], ח) [כ״ק סב:], ט) [מדבר סט], י) [תוס׳ בחיתמו. רש״ל], יא) [דף כב.], יב) [וע״ע חוס׳ לקמן מה. ד״ה תקמי], יג) [לעיל יז:].

גליון הש״ס

גמ׳ כל השמנים שבהיכל. עי׳ בתמיים פ״ה מהלכות בית הבחירה הלכה ה ושיין בחמאמת נתי כתוה מ״ל בכים ובד סימן ת״ו: תוס׳ ד״ה שהיה מונח ובו׳ שלא הפיטו. עיין לקמן דף מד ע״ב תוספות ד״ה שטוחיים נוב:

הגהות הגר״א

[א] גמ״א (להשתמש לאורה) תת״מ:
[ב] שם (ולא להתענות בהנאי תת״מ:

לעזי רש״י

אישטינגליי״א. ניצוצות.

רבינו חננאל

אמר רב פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהם בחנוכה בין בחול בין בשבת. מ״מ קסבר כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה. מיתיבי מציתה משתשקע החמה ועד שתכלה רגל מן השוק, מאי לאו דאי כבתה הדר מדליק לה. ושנינן לא, אי לא אדליק נר של חנוכה עדיין לא יאמר כבר עבר זמנה אלא מדליק עד דכלי ריגלא דתרמודאי, אי נמי [ל]ס״עורא דשמן דנר חנוכה כמה הוא, כדי שיהא דולק משקיעת החמה עד שתכלה רגלא מתרמודאי. ת״ר מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין ב״ה אומרים יום ראשון מדליק אחד מיכן והילך מוסיף והולך. פי׳ המהדרין, מהדרי מצות, כדאמרינן (ב״ק ט) ולהדור מצוה עד שליש במצוה. ת״ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. ואם היה דר בעליה מניחה בחלון הסמוך לרה״ר, ובשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודי. אמר רבא וצריך נר אחר לתשמישו. [ואי איכא מדורה לא צריך], ואי אדם חשוב הוא אע״ג דאית ליה מדורה צריך נר אחר לתשמישו.

ואין יכול להדליק בשבת וי״ל דא״כ לא הוה צריך ליה למימר בין בחול בין בשבת כיון דחד טעמא הוא אלא ה״ל למימר א) אין מדליקין פתם מדקאמר בין בחול בין בשבת ש״מ שעוד יש טעם אחר בשבת שלא להדליק לגד מטעם חול והיינו שמא יעה וא״כ סבר דמותר להשתמש לאורה ומיהו רב דקאמר מדליקין בין בחול בין בשבת לא הוה מלי למימר מדליק פתם דה״א דוקא בחול אבל בשבת אין מדליקין שמא יעה דבפתמא לא סייעי לאומר ששוס אדם יחמיר לאסור להשתמש לאורה וכן הלכתא דגר חנוכה אסור להשתמש לאורה כרב וכו׳ יוחנן ואביי נמי קיבלה ורב יוסף נמי משמע לקמן דס״ל הכי וכבתה אין זקוק לה לכולהו סברא להו הכי ורב הונא יחיד הוא ולית הלכתא כוותיה:

דאי לא אדליק מדליק. אבל מכאן ואילך עבר הזמן אומר הר״י פורת דיש ליזהר ולהדליק בליל מיד שלא יאחר יותר מדאי ומ״מ אם אינו יכול מספק דהא משני שיעורי אחרינא ולר״י נראה דעתה אין לחוש מתי ידליק דאנו אין לנו היכרא אלא לגבי הבית שהרי מדליקין מבפנים: **והמהדרין** מן המהדרין. נראה לר״י דב״ש וב״ה לא קיימי אלא אגר אים ויביתו שכן יש יותר הידור דאיכא היכרא כשמוסיף והולך או מתחר שהוא כנגד ימים הנכנסים או היוצאים אבל אם עושה נר לכל אחד אפי׳ יוסיף מכאן ואילך ליכא היכרא שיסברו שכן יש בני אדם בבית: **מצוה** להניחה על פתח ביתו מבחוץ. ומייתי דליכא אגר אלא בית עומד סמוך לרה״ר אבל אם יש אגר לפני הבית מצוה להניח על פתח אגר דאמר לקמן ג) אגר שיש לה כ׳ פתחים לריכה כ׳ גרות ואמרי׳ נמי נר שיש לה שני פיות עולה לשני בני אדם משמע לשני בתים ואם היו מניחים על פתחי בתיהם היה לזה מימין ולזה משמאל אבל אי מניחים על פתח האגר אחי שפיר: **ובשעת** הסכנה. נראה לר״י דהייטו מכי אתו אבני לבבל כדאמר בפ׳ בירה (לקמן דף מה. ושם) מהו לבטלו שרגא דמנוכתא מקמי אבני בשבתא וא״ת דעל השלחן נמי יקחו אותו כדאמר בגיטין (דף ח.) רבה בר בר חנה אגם אתא אבלא שקל שרגא מקמייהו וי״ל דאין רגילות כ״כ לאפש בבתים ד):

שהיה מונח בחותמו של כ״ג. אם כבר גזרו על הנכנסים להיות מחנים ה) (נדה פ״ד דף לד.) ל״ל שהיה מונח בחותם בקרקע שלא הפיטו הכלי: נר

אין זקוק לה ומותר להשתמש לאורה א״ר זירא אמר רב מתנה ואמרי לה א״ר זירא אמר רב א פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן בחנוכה בין בחול בין בשבת א״ר ירמיה מאי טעמא דרב קסבר ב כבתה אין זקוק לה ג ואסור להשתמש לאורה אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דר׳ ירמיה ולא קיבלה כי אתא רבין אמרוה רבנן קמיה דאביי משמיה דר׳ יוחנן וקיבלה אמר אי זבאי גמירתיה לשמעתיה מעיקרא והא גמרה נפקא מינה לגירסא דינקותא וכבתה אין זקוק לה ורמינהו ד דמצותה ה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק מאי לאו דאי אדליק מדליק לה לא ו דאי לא אדליק מדליק וא״נ לשיעורה: עד שתכלה רגל מן השוק ועד כמה אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן עד דכליא ריגלא דתרמודאי: ת״ר ז מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין ב״ש אומרים יום ראשון מדליק ח שמנה מכאן ואילך פוחת והולך וב״ה אומרים ט יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא ר׳ יוסי בר אבין ור׳ יוסי בר זבידא חד אמר טעמא דב״ש כנגד ימים הנכנסין וטעמא דב״ה כנגד ימים היוצאין וחד אמר טעמא דב״ש כנגד פרי החג וטעמא דבית הלל י דמעלין בקדש ואין מורידין אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן שני זקנים היו בצידן אחד עשה כב״ש ואחד עשה כדברי ב״ה זה נותן טעם לדבריו כנגד פרי החג וזה נותן טעם לדבריו דמעלין בקדש ואין מורידין ת״ר י נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ אם היה דר בעלייה מניחה בחלון הסמוכה לרה״ר ובשעת הסכנה מניחה על שלחנו ודיו אמר רבא יא צריך נר אחרת [א] להשתמש לאורה ואי איכא מדורה לא צריך ואי אדם חשוב הוא אע״ג דאיכא מדורה צריך נר אחרת: מאי חנוכה דתנו רבנן יב בב״ה בבסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון [ב] ודלא להתענות בהון שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו יג כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה יד תנן התם גץ היוצא מתחת הפטיש ויצא והזיק חייב טו כגמל שטעון פשתן והוא עובר ברשות הרבים ונכנסה פשתנו לתוך החנות ודלקה בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל הגמל חייב לו הניח חנוני את נרו מבחוץ חנוני חייב רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור יז אמר רבינא יח (משום דרבה) זאת אומרת יט נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה דאי ס״ד למעלה מעשרה לימא ליה היה לך להניח למעלה מגמל ורוכבו ודילמא אי מיטרחא ליה טובא אתי לאימנועי ממצוה: כ אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום נר

מ) [מס׳ סופרים פ״ה הלכה ד ועי׳ תוספות ובחוס׳ ע. ד״ה מנין ותוספות ממנות כ: ד״ה נפסל], ב) [בכרכות מח. יומא יב: פנ. מגילה ט: סת: הוריות יב: מנחי לט. לט.], ג) [מס׳ סופרים פ״ב הלכה ה], ד) כ״ק סב: כ״ב ט:, ה) כ״ק כב. סב., ו) כ״ק סב: ע״ב, ז) [ל״ל תמיה דרבא], ח) [כ״ק סב:], ט) [מדבר סט], י) [תוס׳ בחיתמו. רש״ל], יא) [דף כב.], יב) [וע״ע חוס׳ לקמן מה. ד״ה תקמי], יג) [לעיל יז:].

גליון הש״ם

גמ׳ כל השמנים שבהיכל. עי׳ בתמיים פ״ה מהלכות בית הבחירה הלכה ה ושיין בחמאמת נתי כתוה מ״ל בכים ובד סימן ת״ו: תוס׳ ד״ה שהיה מונח ובו׳ שלא הפיטו. עיין לקמן דף מד ע״ב תוספות ד״ה שטוחיים נוב:

הגהות הגר״א

[א] גמ״א (להשתמש לאורה) תת״מ:
[ב] שם (ולא להתענות בהנאי תת״מ:

לעזי רש״י

אישטינגליי״א. ניצוצות.

רבינו חננאל

אמר רב פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהם בחנוכה בין בחול בין בשבת. מ״מ קסבר כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה. מיתיבי מציתה משתשקע החמה ועד שתכלה רגל מן השוק, מאי לאו דאי כבתה הדר מדליק לה. ושנינן לא, אי לא אדליק נר של חנוכה עדיין לא יאמר כבר עבר זמנה אלא מדליק עד דכלי ריגלא דתרמודאי, אי נמי [ל]ס״עורא דשמן דנר חנוכה כמה הוא, כדי שיהא דולק משקיעת החמה עד שתכלה רגלא מתרמודאי. ת״ר מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין ב״ה אומרים יום ראשון מדליק אחד מיכן והילך מוסיף והולך. פי׳ המהדרין, מהדרי מצות, כדאמרינן (ב״ק ט) ולהדור מצוה עד שליש במצוה. ת״ר נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ. ואם היה דר בעליה מניחה בחלון הסמוך לרה״ר, ובשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודי. אמר רבא וצריך נר אחר לתשמישו. [ואי איכא מדורה לא צריך], ואי אדם חשוב הוא אע״ג דאית ליה מדורה צריך נר אחר לתשמישו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com